

A nublo

MARIA JEREZ & EDURNE RUBIO

Van poëtische zonsondergang naar artificieel onweer

Elie Agniel
Gezien op 25 juni 2021
Kaaitheater Brussel

Met ‘A Nublo’ brengen Maria Jerez en Edurne Rubio een voorstelling zonder acteurs. De protagonisten zijn natuurfenomenen die worden nagebootst en het acteerwerk zit hem in de theatertechnieken. En dat werkt. Meestal.

06 JULI 2021

Het stuk begint als een mistige schemeravond. Terwijl het publiek zijn plaats zoekt, zitten de twee theatermakers op podia in de zaal wat te fluiten en te ratelen. Dan gaat het licht uit - de nacht valt. Blind hoor je nu een mengeling van echte en opgenomen geluiden. Een batterij speakers achteraan brengt een vreemd accurate immersie teweeg omdat de performers ook geluiden maken. Tot uiteindelijk de zon opkomt: onder luide muziek valt traag een gordijn op het podium tot een fel geel licht op een statief de zaal verblind. Een dikke laag smog tempert het licht ietwat, de artificiële zon kruipt naar boven, langs telkens donkerdere filters, doeken vallen en een storm zet zich in – inclusief nog meer mist, ventilatoren en nog meer geluid. Na één enkele lichtflits – een bliksem? – kruipen de twee performers tussen de stoelen van het publiek door naar boven om het licht te gaan uitdoen. Het is terug donker, en ditmaal stil. Even is het onduidelijk: is dit het einde, of terug nacht, terug het begin?

Meestal is de expliciete techniciteit van de voorstelling fijn. Het spel met uitsluitend scenografische middelen – zoals verschillende filters, surround geluid, doeken die op en neer gaan en mistlagen in elke mogelijke densiteit – brengt mooie taferelen tot leven zonder te vervallen in meligheid of aanstellerij. Ook tussen de technici achter de lichttafels en de performers zelf is het onderscheid vaak zoek. Meer zelfs: de acteurs worden soms puur theatertechnische hulpmiddelen. Ze zetten ventilatoren aangezet, produceren geluiden of verplaatsen lichten. Je bent er nooit helemaal zeker van wat er manueel in gang werd gezet en wat slechts een druk op een knop was. Het is zelfs verwarrend als ze plots zichtbaar deel uitmaken van de voorstelling.

Daar komt amper een verhaal aan te pas. Een zon gaat onder, komt terug op, verwatert en verdwijnt in een storm. Het lijkt wel alsof de makers theater willen uitpuren tot er enkel scenografie overblijft. En dit is net het boeiende aan ‘A Nublo’. Ook zonder tekst zijn de nagebootste fenomenen helder en herkenbaar. Ze zijn er onweerlegbaar, niet enkel aannemelijk.

Pas als het fout loopt, wordt het duidelijk wat er eerst geloofwaardig was. Wanneer de rode lampen mee beginnen wiebelen, een ventilator nog een andere tint mist verplaatst en er ondertussen allerhande oerwoudgeluiden rond je oren fluiten voelt het allemaal wat overdreven en – belangrijker – ongeloofwaardig. Het herkenbare tot hiertoe was net de traagheid en de nabootsing van hun esthetische kwaliteiten, zonder te zoeken naar een perfecte simulatie. De natuurfenomenen wordt net lang genoeg aangehouden tot je beseft dat (iets in) de simulatie onweerlegbaar klopt. De zonsopgang, bijvoorbeeld, lijkt natuurlijk niet op een échte zonsopgang, ze brengt er alleen maar enkele essentiële kenmerken van over. Maar de dikke wolken en het wiebelen en fluiten van deze storm geeft geen gevoel van chaos, ze komt vooral kitscherig over. Niet enkel wordt er overdreven met technieken, het gaat ook plots erg snel. De storm lijkt in een mum zijn hoogtepunt te vinden en weer voorbij te zijn.

Deze afsluiter geeft het gevoel dat de hele voorstelling maar een showroom van theatertechnieken is, en dat is erg spijtig. Als climax van de performance zou het zacht ontwaken tot een felle middagzon na een rustige nacht een veel intenser einde geweest zijn. Nu doorprikt het de tedere, trage zoektocht met een weinig aannemelijke knal en een jammere domper.

Nadat de twee performers het licht uitdoen volgt een lange, ongemakkelijke stilte in het donker. Met dezelfde traagheid van de eerste delen van de voorstelling komt het klappen uiteindelijk op gang. Het valt op dat de traagheid weer een opluchting met zich meebrengt.